

HƏCƏR MƏMMƏD qızı NƏSRULLAYEVA: HƏYAT VƏ ELMİ FƏALİYYƏTİ.

2009-cu ildə Respublikamızın görkəmli oftalmoloqu, t.e.d., professor Həcər xanım Məmməd qızı Nəsrullayevanın anadan olduğunun 85-illiyi tamam olur.

Azərbaycan oftalmologiyasında tanınmış alim, 1995-2005-ci illərdə institutun elmi işlər üzrə direktor müavini, tibb elmləri doktoru, professor **Həcər Məmməd qızı Nəsrullayeva** 1924-cü ziyalılar ailəsində anadan olmuşdur. Həcər xanım 1946-cı ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb institutunu bitirib, 1958-ci ildən Azərbaycan ET oftalmologiya institutunda işləməyə başlamışdır. Həmin ildə «Hipertoniya xəstəliyi və hamilə qadınlarda hipertoniya simptomu ilə keçən toksikoz zamanı gözün elastonometrik müayinələri» mövzusunda namizədlik, 1968-ci ildə isə «Gözün arxa hissəsinin patologiyası zamanı görmə itiliyinin funksional vəziyyəti» mövzusunda doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmişdir, 1993-cü ildə H.M.Nəsrullayevaya professor elmi adı verilmişdir.

H.M.Nəsrullayeva 1971-ci ildən 2005-ci ildə üz vermiş ömrünün sonuna qədər özünün cəhdi ilə yaradılan gözün sinir-damar patologiyası şöbəsinə rəhbərlik etmişdir.

Geniş elmi erudisiyanın, zəngin klinik təcrübənin sahibi olaraq, prof. H.M.Nəsrullayeva bir çox illər ərzində biokimyəvi, biofiziki, morfohistokimyəvi və başqa müayinələrdən istifadə edərək, göz dibinin sinir-damar aparatının müxtəlif mənşəli patologiyası, şəkərli diabetlə əlaqədar əmələ gələn kataraktanın patogenezi problemlərinə həsr olunmuş tədqiqatlarla məşğul olmuşdur. Onun rəhbərliyi altında keçmiş əsrin 70-80-ci illərində şöbədə hipertoniya xəstəliyi zamanı görmə üzvünün hemo- və hidrodinamikası, tor qişanın distrofik xəstəliklərinin, gözün damarlı yolunun iltihabı xəstəliklərinin müalicə metodları işlənmişdir. Həcər xanım tərəfindən aparılmış görmə analizatoru mobilliyinin tədqiqi görmə orqanı funksiyalarının cüzi pozulmalarının aşkar edilməsini mümkün etmişdir. Bu tədqiqatlar gözün arxa kəsiyinin xəstəlikləri zamanı görmə analizatorunun funksiyalarının pozulmalarını, patoloji prosesin erkən və differensial-diaqnostik əlamətlərini təyin etməyə, xəstəliyin dərəcəsini və dinamikasını öyrənməyə, aparılan müalicənin effektivliyi haqqında fikir qurmağa, alınmış nəticələri diaqnostik və proqnostik göstəricilər kimi istifadə etməyə imkan vermişdir. Prof. H.M.Nəsrullayevanın rəhbərliyi altında 2001-2005-ci illərdə şöbənin elmi fəaliyyəti diabetik retinopatiya zamanı makulyar və paramakulyar ödemənin kompleks müalicə metodlarının işlənilməsi ilə məşğul olmuşdur. Bu elmi işlərin nəticəsi olaraq, 2 monoqrafiya dərc edilmişdir: «Диабето-гипертонические поражения глаз», «Острые сосудистые заболевания сетчатки и зрительного нерва».

Prof. H.M.Nəsrullayeva 250-yə yaxın elmi əsər, o cümlədən 3 monoqrafiya, 7 metodik tövsiyə, 3 müəlliflik şəhadətnamə, 32 səmərələşdirici təklif yaratmışdır. Respublikada oftalmoloq kadrlarının hazırlanması işinə böyük məsuliyyətlə yanaşaraq, Həcər xanım oftalmologiya sahəsində bir sıra yüksəkixtisaslı elmi və təcrübə mütəxəssislər hazırlamışdır. O, respublikada ilk dəfə olaraq, oftalmoneyroangiopatoloqlar elmi məktəbini yaratmışdır, 2 doktorluq və 10 namizədlik dissertasiyasına rəhbərlik etmişdir.

Prof. H.M.Nəsrullayeva böyük klinik işi də aparıb, xəstələrə geniş məsləhət və müalicəvi yardım göstərmişdir, uzun illər ərzində o, institutun aparıcı mütəxəssislərinin konsiliumunun sədri olmuşdur.

Prof. H.M.Nəsrullayeva 1971-1980 illərdə Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin deputatı, Səhiyyə və Sosial Təminat komissiyasının sədr müavini olmuşdur.

Prof. H.M.Nəsrullayevanın xidmətləri hökumət tərəfindən yüksək qiymətə layiq olmuşdur, o, orden və medallarla təltif olunmuş, Respublikanın Əməkdar elm xadimi Fəxri adını almışdır.

Respublikanın bütün oftalmoloqlarının xatirəsində Həcər xanım zəhmətsevər, çalışqan, öz işinə məsuliyyətlə yanaşan, göz xəstəliklərinin incəliklərini əzbər bilən, ömrünün sonuna qədər elmin yeniliklərinə daim maraq göstərən alim və həkim kimi qalacaqdır.